

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

2270663_RegNr_e2-788-450/2024

<http://www.infolex.lt/tp/2270663>

Civilinė byla Nr. e2-788-450/2024

Teisminio proceso Nr. 2-57-3-00385-2019-5

Procesinio sprendimo kategorija 3.3.2.2

(S)

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2024 m. spalio 3 d.

Vilnius

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja Asta Radzevičienė,

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės BALTRANSPED atskirąjį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. rugsėjo 9 d. nutarties, kuria atsisakyta priimti kreditorės uždarnosios akcinės bendrovės BALTRANSPED atskirąjį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. balandžio 23 d. nutarties ir Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. balandžio 8 d. nutarties likviduojamos dėl bankroto uždarnosios akcinės bendrovės „Nertus“ bankroto byloje.

Teismas

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Klaipėdos apygardos teismo 2019 m. rugsėjo 30 d. nutartimi atsakovei uždarajai akcinei bendrovei (toliau – UAB) „Nertus“ (toliau – ir atsakovė) iškelta bankroto byla, bankroto administratore paskirta mažoji bendrija (toliau – MB) „Tavix“.

2. Klaipėdos apygardos teismo 2019 m. gruodžio 10 d. nutartimi patvirtintas atsakovės bankrutuojančios uždarnosios akcinės bendrovės „Nertus“ kreditorių sąrašas ir jų finansiniai reikalavimai, kurie patikslinti vėlesnėmis nutartimis.

3. Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. vasario 21 d. nutartimi atsakovė BUAB „Nertus“ pripažinta likviduojama dėl bankroto (toliau – BUAB „Nertus“).

4. Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. rugpjūčio 22 d. nutartimi patikslintas kreditorių sąrašas ir kreditorė Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) buvo išbraukta iš BUAB „Nertus“ kreditorių sąrašo ir vietoje jos į kreditorių sąrašą įtraukta UAB BALTRANSPED su 21 508,89 Eur finansiniu reikalavimu, kadangi UAB BALTRANSPED sumokėjo BUAB „Nertus“ 21 508,89 Eur skolą VMI.

5. Klaipėdos apygardos teisme 2024 m. rugsėjo 6 d. gautas kreditorės UAB BALTRANSPED (toliau – ir pareiškėja) atskiras skundas, kuriuo skundžiamos Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. balandžio 23 d. ir 2024 m. balandžio 8 d. nutartys, priimtose BUAB „Nertus“ bankroto byloje. Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. balandžio 23 d. nutartimi BUAB „Nertus“ bankroto byloje buvo patvirtintas šiuo metu išregistruoto juridinio asmens, bankrutuojančios mažosios bendrijos (toliau – MB) „Žemedis“ 1 568 Eur finansinis reikalavimas, o Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. balandžio 8 d. nutartimi ši kreditorė išbraukta iš kreditorių sąrašo, o vietoj jos įtrauktas pirminės kreditorės reikalavimą perėmęs suinteresuotas asmuo MB „Dekompras“.

II. Pirmosios instancijos teismo nutarties esmė

6. Klaipėdos apygardos teismas 2024 m. rugsėjo 9 d. nutartimi atsisakė priimti pareiškėjos UAB BALTRANSPED atskirąjį skundą, kuriuo skundžiamos Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. balandžio 23 d. ir 2024 m. balandžio 8 d. nutartys, ir grąžino skundą jį padavusiam asmeniui.

7. Teismas nurodė, kad Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. rugpjūčio 22 d. nutartimi buvo patvirtintas pareiškėjos 21 508,89 Eur finansinis reikalavimas atsakovės bankroto byloje, jai sumokėjus atsakovės skolą VMI. Teismo vertinimu, pareiškėja perėmė tas pačias teises, kurias turėjo ankstesnė kreditorė – VMI.

8. Teismas pažymėjo, kad atsakovės kreditoriai galėjo pasinaudoti savo procesinėmis teisėmis ir apskusti Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. balandžio 23 d. ir 2024 m. balandžio 8 d. nutartis, įskaitant ir ankstesnę kreditorę VMI, tačiau tokia teise nepasinaudojo. Teismas nusprendė, kad į atsakovės bankroto bylą įstojusiai pareiškėjai (jai tapus kreditore) suteikti daugiau teisių nei turėjo pirminė kreditorė nėra teisinio pagrindo.

III. Atskirojo skundo argumentai

9. Apeliantė UAB BALTRANSPED atskirajame skunde prašo Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. rugsėjo 9 d. nutartį panaikinti. Atskirasis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:

9.1. Pareiškėja Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. rugpjūčio 22 d. nutartimi buvo įtraukta į kreditorių sąrašą ir nuo šios nutarties įsiteisėjimo įgijo procesinę teisę skusti teismo nutartį dėl kitų kreditorių finansinių reikalavimų patvirtinimo. Teismo išvada, kad pareiškėja yra saistoma buvusios kreditorės VMI turėtų teisių ir pareigų atsakovės apimtimi yra nepagrįsta bei nepaneigia reikšmingos procesinės aplinkybės, jog pareiškėja iki Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. rugpjūčio 22 d. nutarties įsiteisėjimo nebuvo byloje dalyvaujančiu asmeniu, taigi, neturėjo ir negalėjo pasinaudoti teise apskusti nurodytas nutartis, kuriomis buvo patvirtinti kitų kreditorių finansiniai reikalavimai.

9.2. Priešingai nei nurodė pirmosios instancijos teismas, pareiškėja nėra ir nebuvo saistoma buvusių VMI ir atsakovės teisinių santykių, kadangi ji buvusios kreditorės VMI reikalavimų neperėmė, o pareiškėjos reikalavimas atsakovei kyla specialiu Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.51 straipsnio 1 dalyje numatytu pagrindu. Pareiškėjai už atsakovę įvykdžius prievolę VMI, atsakovės prievolė VMI pasibaigė, tačiau CK 6.51 straipsnio 1 dalyje numatytu pagrindu atsirado atsakovės prievolė pareiškėjai.

9.3. Atsisakęs priimti pareiškėjos atskirąjį skundą, teismas pažeidė kreditorių procesines teises nustatančias teisės normas, nesilaikė reikšmingų teismų praktikoje suformuotų teisės taikymo taisyklių, dėl to nepagrįstai buvo paneigta pareiškėjos teisė apskusti teismo nutartį, kuriomis buvo patvirtinti kitų kreditorių finansiniai reikalavimai bankroto byloje.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

IV. Apeliacinės instancijos teismo nustatytos bylos aplinkybės, teisiniai argumentai ir išvados

Dėl bylos nagrinėjimo ribų

10. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 320 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas, bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme ribas sudaro apeliacinio skundo faktinis ir teisinis pagrindas bei absoliučių teismo sprendimo negaliojimo pagrindų patikrinimas. Apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą, neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytų ribų, išskyrus atvejus, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai. Atskiriesiems skundams nagrinėti taikomos tos pačios taisyklės, išskyrus CPK XVI skyriaus II skirsnyje numatytas išimtis. Apeliacinės instancijos teismas ex officio (savo iniciatyva) patikrina, ar nėra CPK 329 straipsnyje nustatytų absoliučių teismo procesinio sprendimo negaliojimo pagrindų. Absoliučių nutarties negaliojimo pagrindų nenustatyta.

11. Nagrinėjamojoje byloje sprendžiamas pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria atsisakyta priimti kreditorės pateiktą atskirąjį skundą dėl įsiteisėjusių pirmosios instancijos

teismo nutarčių, kuriomis patvirtinti kitų kreditorių finansiniai reikalavimai atsakovės bankroto procese, teisėtumo ir pagrįstumo klausimas.

Dėl pareiškėjos teisės ginčyti kitų atsakovės kreditorių reikalavimus

12. JANĮ 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad nemokumo bylos nagrinėjamos CPK nustatyta ginčo teisenos tvarka, išskyrus šio įstatymo nustatytas išimtis. CPK 37 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad byloje dalyvaujančiais asmenimis laikomi proceso dalyviai, turintys teisinį suinteresuotumą bylos baigtimi. Sąvoka „byloje dalyvaujantys asmenys“ yra apibendrinamoji, apimanti tuos proceso dalyvius, kuriems būdingas teisinis (materialusis arba tik procesinis) suinteresuotumas bylos baigtimi (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. sausio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-113/2013).

13. Kreditorius visas įstatyme nustatytas teises įgyja tik nuo jo reikalavimo patvirtinimo (JANĮ 43 straipsnis). Kreditorių teisės nemokumo procese yra reglamentuotos JANĮ 43 straipsnyje, numatančiame, kad kreditoriai, kurių reikalavimus patvirtino teismas, turi teisę: 1) dalyvauti ir balsuoti kreditorių susirinkimuose; 2) teikti siūlymus dėl klausimų įtraukimo į darbotvarkę ir kreditorių susirinkime svarstomų klausimų; 3) skusti teismui kreditorių susirinkimo, kreditorių komiteto sprendimus; 4) gauti informaciją apie juridinio asmens finansinę būklę, nemokumo procesą iš juridinio asmens valdymo organų, vykstant restruktūrizavimo procesui, ir nemokumo administratoriaus; 5) reikalauti atlyginti žalą, patirtą dėl juridinio asmens valdymo organų ar nemokumo administratoriaus kaltės; 6) kreiptis į teismą dėl asmens teisės eiti viešojo ir (ar) privataus juridinio asmens vadovo pareigas ar būti kolegialaus valdymo organo nariu apribojimo; 7) kreiptis į teismą dėl nemokumo administratoriaus atlygio už restruktūrizavimo proceso administravimą sumažinimo, jeigu nemokumo administratorius neatlieka ir (ar) netinkamai atlieka šiame įstatyme nustatytas nemokumo administratoriaus funkcijas; 8) naudotis kitomis šiame ir kituose įstatymuose kreditoriams suteiktomis teisėmis.

14. Kreditoriai, kurie nesikreipė dėl bankroto bylos iškėlimo, bankroto byloje dalyvaujančiais asmenimis tampa teismui patvirtinus jų finansinius reikalavimus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-274/2012; 2012 m. spalio 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-328/2012; Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. vasario 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-368-241/2020; Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. vasario 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-369-585/2020; Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-474-450/2020 ir kt.).

15. Nors JANĮ tiesiogiai neišvardija asmenų, turinčių teisę ginčyti kreditorių reikalavimų tvirtinimą ar atsisakymą juos tvirtinti, tačiau, atsižvelgiant į nuosekliai išplėtotą teismų praktiką, darytina išvada, kad kreditorius teisę ginčyti kitų kreditorių finansinių reikalavimų tvirtinimą ar atsisakymą juos tvirtinti (taip pat ir ginčyti nutartis, kuriomis tvirtinamos bankrutuojančios įmonės su kitais kreditoriais sudarytos taikos sutartys) įgyja tik tada, kai pagrindžia savo teisinį suinteresuotumą bylos baigtimi, t. y. tik tada, kai jo paties finansinį reikalavimą patvirtina teismas ir jis tampa byloje dalyvaujančiu asmeniu. Atitinkamai, tik kreditorius, kurio finansinis reikalavimas yra patvirtintas turi teisę skusti teismo nutartis dėl kitų kreditorių finansinių reikalavimų patvirtinimo ar atsisakymo juos tvirtinti (taip pat ir ginčyti nutartis, kuriomis tvirtinamos bankrutuojančios įmonės su kitais kreditoriais sudarytos taikos sutartys) (Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. gruodžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1332-370/2021; Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. gruodžio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-862-450/2022).

16. CK 6.50 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prievolę visiškai ar iš dalies gali įvykdyti trečiasis asmuo, išskyrus atvejus, kai šalių susitarimas ar prievolės esmė reikalauja, kad skolininkas ją įvykdytų asmeniškai. To paties straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kreditorius negali priimti prievolės įvykdymo iš trečiojo asmens, jeigu skolininkas pranešė kreditoriui prieštaraujant tokiam įvykdymui, išskyrus CK 6.51 straipsnio 1 dalyje nurodytą atvejį. Trečiajam asmeniui, įvykdžiusiam prievolę, pereina kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku (CK 6.50 straipsnio 3 dalis).

17. Kreditoriaus pakeitimo nemokumo (bankroto) byloje procesą sudaro pradinio kreditoriaus išbraukimas (pašalinimas) iš bankrutuojančio asmens kreditorių sąrašo ir naujo kreditoriaus įtraukimas (įrašymas) į bankrutuojančio asmens kreditorių sąrašą su tuo pačiu finansiniu reikalavimu.

18. Byloje nustatyta, kad pareiškėja atsakovės kreditorė tapo sumokėjus skolininkės (atsakovės) skolą VMI. Pareiškėjai sumokėjus kreditoriui VMI atsakovės skolą, buvo patenkintos visos CK 6.50 straipsnyje nustatytos sąlygos tam, kad buvusios kreditorės VMI finansinis reikalavimas į atsakovę pereitų pareiškėjai. Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. rugpjūčio 22 d. nutartimi, kuri įsiteisėjo 2024 m. rugpjūčio 31 d., VMI buvo išbraukta iš BUAB „Nertus“ kreditorių sąrašo ir vietoje jos į kreditorių sąrašą įtraukta UAB BALTRANSPED su 21 508,89 Eur finansiniu reikalavimu (ta pačia apimtimi, kurią turėjo prieš tai buvusi kreditorė).

19. Pareiškėja, kaip atsakovės kreditorė, pateikė atskirąjį skundą, kuriuo ji skundžia atsakovės bankroto byloje įsiteisėjusias Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. balandžio 23 d. ir 2024 m. balandžio 8 d. nutartis. Pirmosios instancijos teismas 2024 m. rugsėjo 9 d. nutartimi pareiškėjos atskirąjį skundą atsisakė priimti, nes, teismo vertinimu, pareiškėja perėmė pirminės atsakovės kreditorės VMI teises ir pareigas bei yra saistoma pradinės kreditorės VMI ir atsakovės santykių, todėl ji neturi teisės teikti atskirojo skundo dėl įsiteisėjusių teismo nutarčių, kuriomis buvo patvirtinti ir (ar) pakeisti atsakovės kreditorių finansiniai reikalavimai.

20. Kaip pažymėta nutarties 16 punkte, trečiajam asmeniui, įvykdžiusiam prievolę, pereina kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku (CK 6.50 straipsnio 3 dalis). Apeliacinės instancijos teismas nurodo, kad tais atvejais, kai kreditoriaus finansinis reikalavimas yra perleidžiamas arba trečiasis asmuo perima pirminio kreditoriaus teises ir pareigas, įvykdydamas prievolę už bankrutuojantį skolininką, nors formaliai ir atsiranda naujas kreditorius – kitas juridinis ar fizinis asmuo, tačiau iš tiesų jis tik perima senojo kreditoriaus teises ir pareigas bankroto procese, egzistuoja kreditoriaus teisių ir pareigų tąsa bankroto procese. Taigi, kreditoriaus finansinio reikalavimo prievolės įvykdymo už bankrutuojantį skolininką atveju naujojo kreditoriaus teisių ir pareigų apimtis iš esmės priklauso nuo senojo kreditoriaus veiksmų bankroto procese.

21. Teisės doktrinoje pažymima, kad kreditorius neturi teisės ginčyti iki jo tapimo bankroto proceso dalyviu priimtus sprendimus. Toks aiškinimas grindžiamas visų pirma kreditorių kolektyviškumo ir teisėtų lūkesčių principais, kadangi būtina pripažinti, gerbti ir ginti teisėtai įgytas civilines teises (žr., Jokubauskas, R. Kolektyvinių kreditorių teisių įgyvendinimas įmonių bankroto procese: daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (S 001). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2021, p. 149). Pozicijai, kad kreditorius neturi teisės ginčyti iki jo tapimo bankroto proceso dalyviu priimtus sprendimus, pritariama ir Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje (Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. rugpjūčio 31 d. nutartis civilinėje

byloje Nr. e2-1258-407/2017; 2021 m. lapkričio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1263-450/2021; 2023 m. rugpjūčio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-789-407/2023).

22. Atsižvelgiant į tai, apeliantė įgijusi atsakovės kreditorės statusą bankroto procese, perėmusi pirminės kreditorės VMI teises ir pareigas, kartu perėmė atsakomybę už pirminės kreditorės (ne) atliktus veiksmus atsakovės bankroto procese, t. y. apeliantė neįgijo teisės retrospektyviai ginčyti iki jos tapimo kreditore atsakovės bankroto procese priimtų sprendimų, kurių pirminė kreditorė neginčijo.

23. Apeliacinės instancijos teismas, apibendrindamas motyvus, daro išvadą, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai atsisakė priimti apeliantės 2024 m. rugsėjo 6 d. atskirąjį skundą, kadangi teismo nutartys, kuriomis buvo patvirtinti ir pakeisti atsakovės kreditorių sąrašas ir (ar) jų finansiniai reikalavimai yra įsiteisėjusios, buvo priimtos iki pareiškėjai tampant atsakovės kreditore, todėl apeliantė neturi teisės dėl jų teikti atskirojo skundo. Atsižvelgdamas į nurodytas aplinkybes, apeliacinės instancijos teismas konstatuoja, kad naikinti ar keisti pirmosios instancijos teismo nutartį atskirojo skundo argumentais nėra teisinio pagrindo, todėl atskirasis skundas atmetamas ir skundžiama nutartis paliekama nepakeista.

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 337 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 331 straipsniu,

n u t a r i a :

Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. rugsėjo 9 d. nutartį palikti nepakeistą.

Teisėja

Asta Radzevičienė